

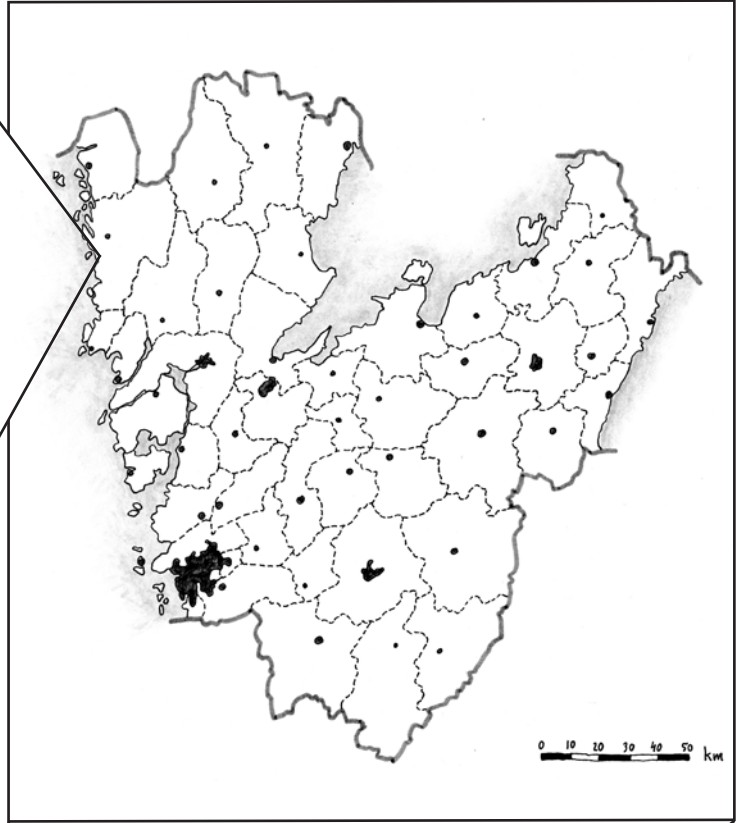
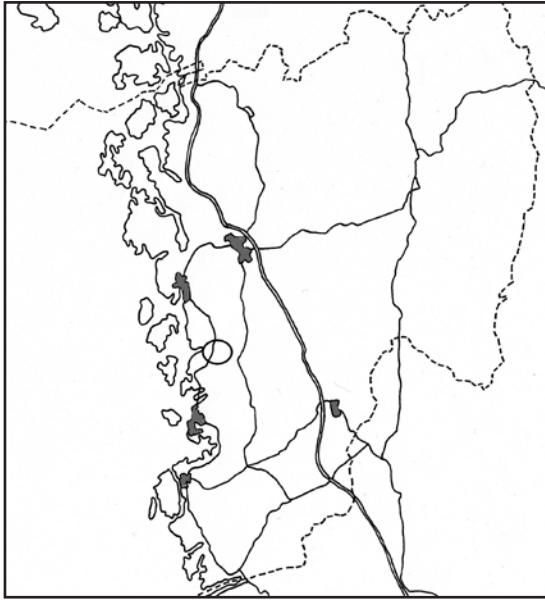
Tanum 1567, Tanum kommun, Västra Götalands län

Förundersökning av neolitisk boplats. Reviderad upplaga

Benjamin Grahn-Danielson

Kulturlandskapet rapporter 2014:1

Tanum 1567

Tanum kommun, Västra Götalands län

Förundersökning av neolitisk boplats

Reviderad upplaga

Benjamin Grahn-Danielson

Administrativa uppgifter

Fastighet: Vik 1:120, Tanum socken, Tanums kommun, Västra Götalands län

Länsstyrelsebeslut dnr: 431-17673-2013

Beställare: Peter Samzelius

Fältarbetstid: 2013-12-11

Projektnummer: 1341

Projektansvarig: Benjamin Grahn-Danielson

Fältansvarig: Benjamin Grahn-Danielson

Övrig personal: Andreas Toreld

För personalens meriter hänvisas till Kulturlandskapets hemsida.

Undersökningsområdets storlek: 2 000 m²

Belägenhet i SWEREF 99: Norr 6 507 000 m, Öst 285 700 m

Höjd över havet: 20-25 meter

Arkiv: Kulturlandskapet

Digitalt dokumentationsmaterial: Mätfiler, fotografier, beskrivningar.

Fynd: Har omhändertagits.

Antal fyndposter: 9.

Fynd förvaras hos Kulturlandskapet fram till fyndfördelning.

Tanum 1567, Tanum kommun, Västra Götalands län**Förundersökning av neolitisk boplat. Reviderad upplaga**

Kulturlandskapet rapporter 2014:1

© Kulturlandskapet 2014

Författare: Benjamin Grahn-Danielson

Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen.

Omslagsbild: Benjamin rensar i schakt 3 som snabbt vattenfylldes. Foto mot sydväst.

Orienteringskarta: Framställd av Kulturlandskapet med data från Map Maker, FMIS samt Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Topografisk grundkarta samt plankarta: Tillhandahållen av beställaren.

Övriga kartor och situationsplaner: Framställda av Kulturlandskapet.

Redigering och layout: Ingemar Bengtsson

Tryck: Nordbloms Trycksaker AB, HAMBURGSUND

Sökord: Neolitikum, stenålder, yngre järnålder, slipad yxa, boplat, Kämpersvik, schaktningsövervakning

Kulturlandskapet

Ekelidsvägen 5

457 40 FJÄLLBACKA

www.kulturland.se

kontakt@kulturland.se

Innehåll

Sammanfattning	5
Syfte	5
Undersökningsområdet	5
Tidigare undersökningar	5
Metod	5
Undersökningsresultat	5
<i>Fynd</i>	7
<i>Anläggningar</i>	7
<i>Analysresultat</i>	7
Tolkning	8
Källor	9
Bilagor	11
1. <i>Schakt och anläggningar</i>	
2. <i>Fynd</i>	

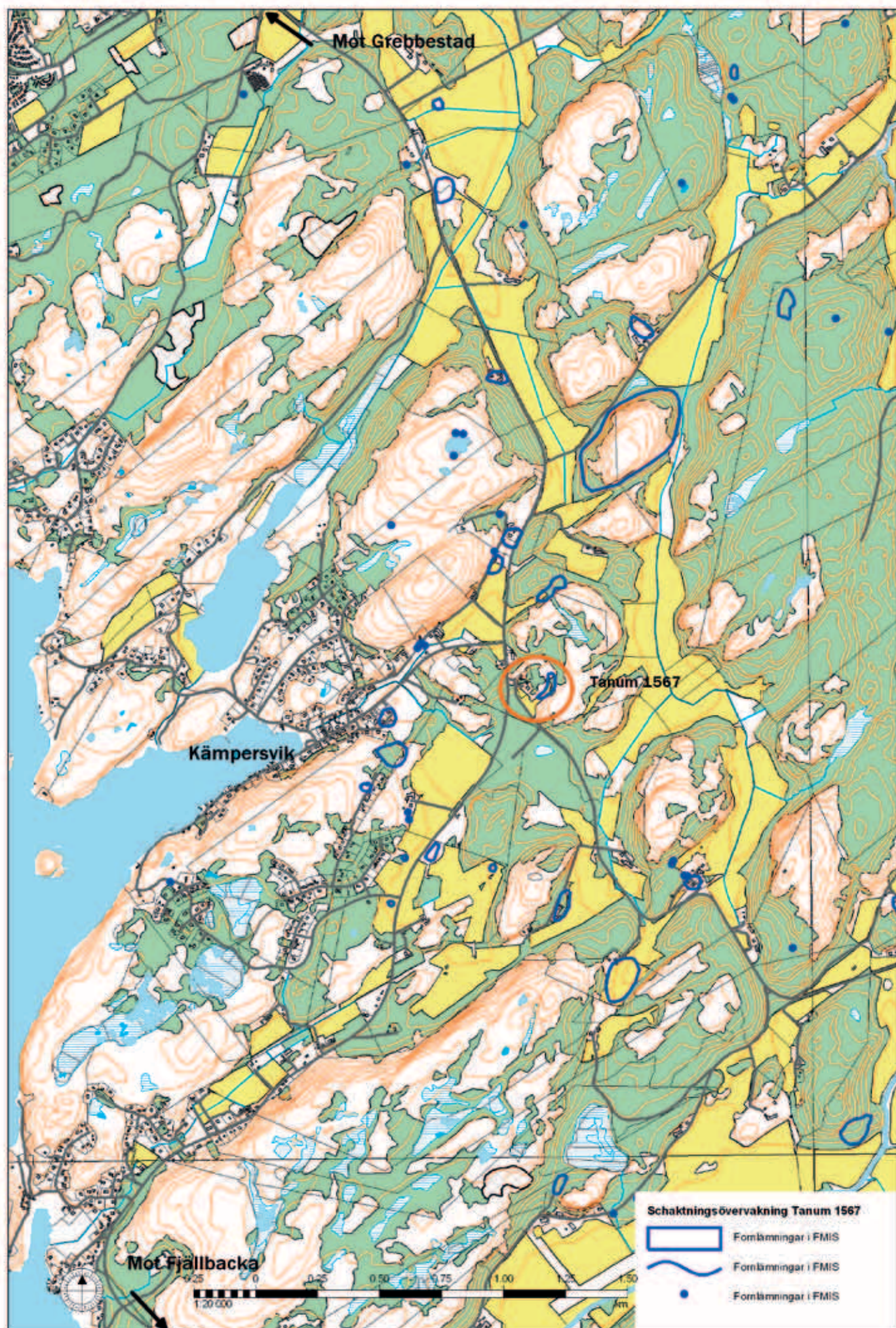

Illustration 1. Översiktskarta. Fornlämningen Tanum 1567 är belägen inom området markerat med cirkel.

Tanum 1567

Tanum kommun, Västra Götalands län

Förundersökning av neolitisk boplats

Sammanfattning

Detta är en omarbetad version av Kulturlandskapet Rapport 2014:1. I den första, nu indragna, versionen har fel dateringar av anläggning 2 redovisats. Detta upptäcktes efter utgivning. Felet har utretts i samråd med CEDAD och i föreliggande text finns den korrekta dateringen.

Den 11 december 2013 genomförde Kulturlandskapet en förundersökning i form av schaktningsövervakning inför anläggandet av en väg som berör fornlämningen Tanum 1567. Vid undersökningen grävdes sju schakt med grävmaskin. Sammanlagd schaktlängd var 29 meter och totalt undersöktes 50 m². Två anläggningar samt slagen flinta framkom. Flintan har neolitisk karaktär och en anläggning har daterats till yngre järnålder.

Syfte

Förundersökningen genomfördes i och med att beställaren planerade att bygga en väg till tre tomter nordost om fornlämningen Tanum 1567.

Förundersökningen utfördes som schaktningsövervakning med syftet att ta fram, dokumentera och tolka de lämningar som framkom vid schaktningen.

Målet med förundersökningen var i första hand deskriptivt och skall utgöra ett planerings- och beslutsunderlag. Målgrupper för undersökningen är i första hand företagare, länsstyrelsen samt undersökare.

Undersökningsområdet

Tanum 1567 ligger bakom Viks skola strax öster om infarten till Kämpersvik längs med väg 163 mellan Grebbestad och Fjällbacka, *illustration 1*. Fornlämningen är belägen i en liten dalgång på brukad åkermark och omges av berg, *illustration*

4. Fornlämningen är registrerad som boplats och åtminstone tre avslag flinta och en bit bränd flinta har hittats. I FMIS beskrivs fornlämningen som tveksam och att det finns ett lämpligare boplatsläge längre norrut, *Riksantikvarieämbetet – Fornsök 2014*.

Tidigare undersökningar

Inga tidigare undersökningar har gjorts av fornlämningen.

Metod

I den korridor där vägen planerades grävdes schakt med jämna mellanrum för att söka efter fynd och anläggningar.

Den planerade vägens bredd var cirka 3 meter. Schakten grävdes med enkel skopbredd från sydväst och breddades för att täcka in vägbreddens då fynd eller anläggningar framkom eller kunde misstänkas framkomma.

Schaktningen utfördes i tunna skikt och lagren genomgrävdes för hand. Fynd insamlades och separerades utifrån iakttagen lagerföljd eller kontext. Påträffade anläggningar grävdes fram, undersöktes och dokumenterades. Samtliga påträffade fynd samlades in. Flinta sorterades utifrån "Sorteringsschema för flinta", *Andersson m fl 1978*. Insamlade fynd kommer att lämnas till Bohusläns museum.

Schakt och anläggningar fotodokumenterades, beskrevs och mättes in med RTK-GPS.

Undersökningsresultat

Sammanlagt grävdes sju schakt, cirka 3,5-5 meter långa och 1,5-3 meter breda, för att söka efter fynd och anläggningar, *illustration 2*. Sex av schakten (schakt 1-3 och 5-7) förlades till åkermark medan schakt 4 grävdes i skogsmark. Den

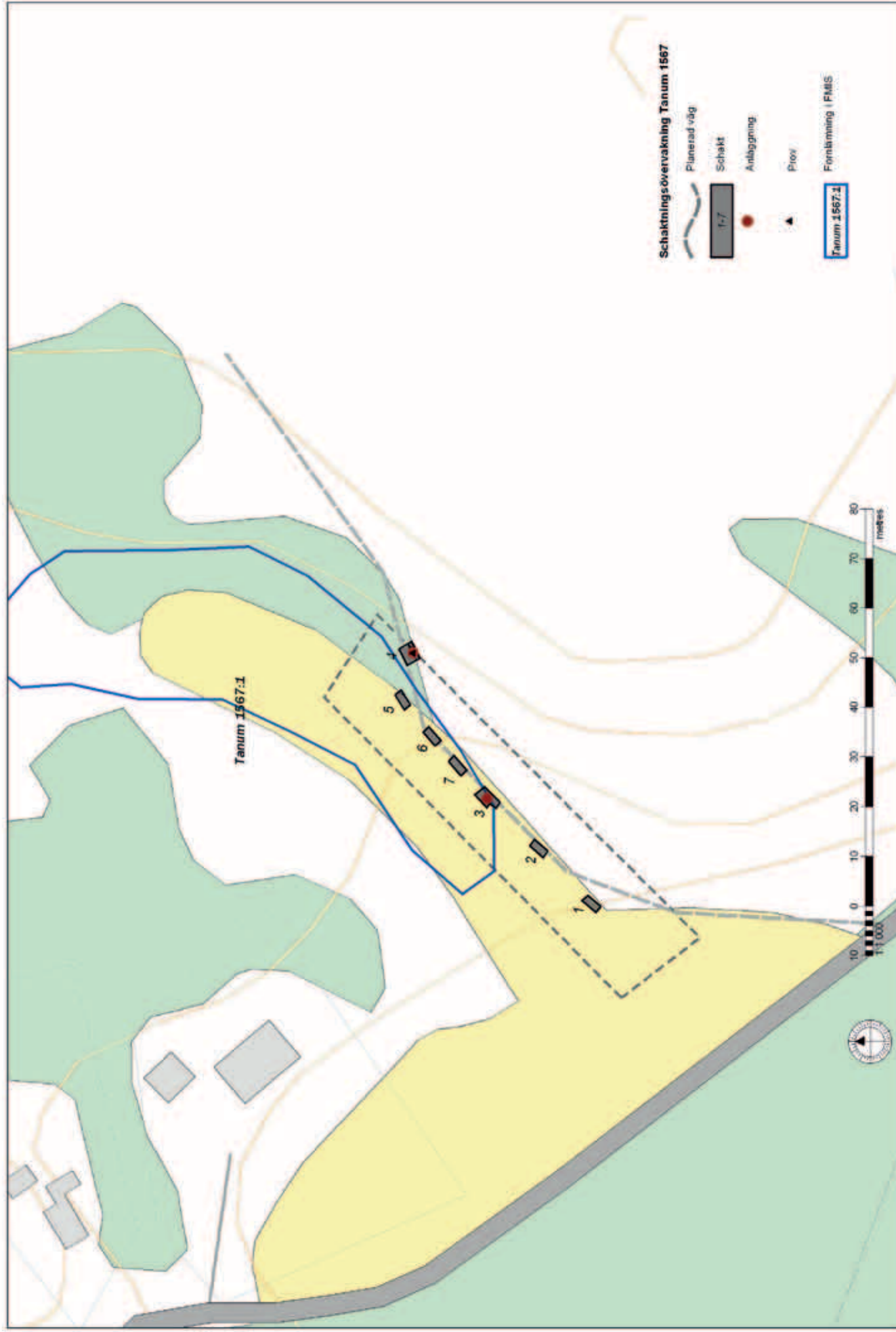

Illustration 2. Undersökningsresultat med inmätta schakt och anläggningar.

totala schaktlängden uppgår till 29 meter och sammanlagt undersöktes 50 m². Beskrivning av schakt och anläggningar finns i bilaga 1.

Lagerföljden bestod av ett tunnare matjordslager följt av sandiga eller siltiga gruslager. I schakt 3 och 5-7 var lager 2 flammigt. I schakt 3-7 hittades slagen flinta.

Schakt 1-4 vattenfylldes fort under arbetet och det gick därför inte att undersöka anläggningarna med gott resultat.

Fynd

I schakt 3-7 påträffades en mindre mängd slagen flinta. I schaktet som togs upp i skogen (schakt 4) var det rikligare med flinta och bland annat ett avslag av en slipad yxa påträffades. Även i schakt 7 påträffades ett fragment av en slipad flintyxa. Flinta framkom även i en anläggning 2. Utförligare beskrivning av fynden finns i bilaga 1.

Anläggningar

I schakt 3 framträdde en mindre anläggning (anläggning 1) vilken tolkades som ett stolphål. I schakt 4 påträffades en diffus anläggning (anläggning 2) i vilken fanns slagen flinta och kol. Ett kolprov från anläggning 2 togs in. I och intill anläggningen fanns slagen flinta. Eventuellt fanns det här en neolitisk kontext och det kunde därför vara givande med en C14-datering. Anläggningarna beskrivs utförligare i bilaga 3.

Analysresultat

Kolprovet från anläggning 2 skickades ej till vedartsanalys utan sändes direkt till CEDAD i Italien för C14-analys. Provet daterades till 1349 ± 40 BP, illustration 3. Kalibrerad med 2 sigma (95,4% sannolikhet) hamnar det i spannet 610-770 ekr, det vill säga yngre järnålder.

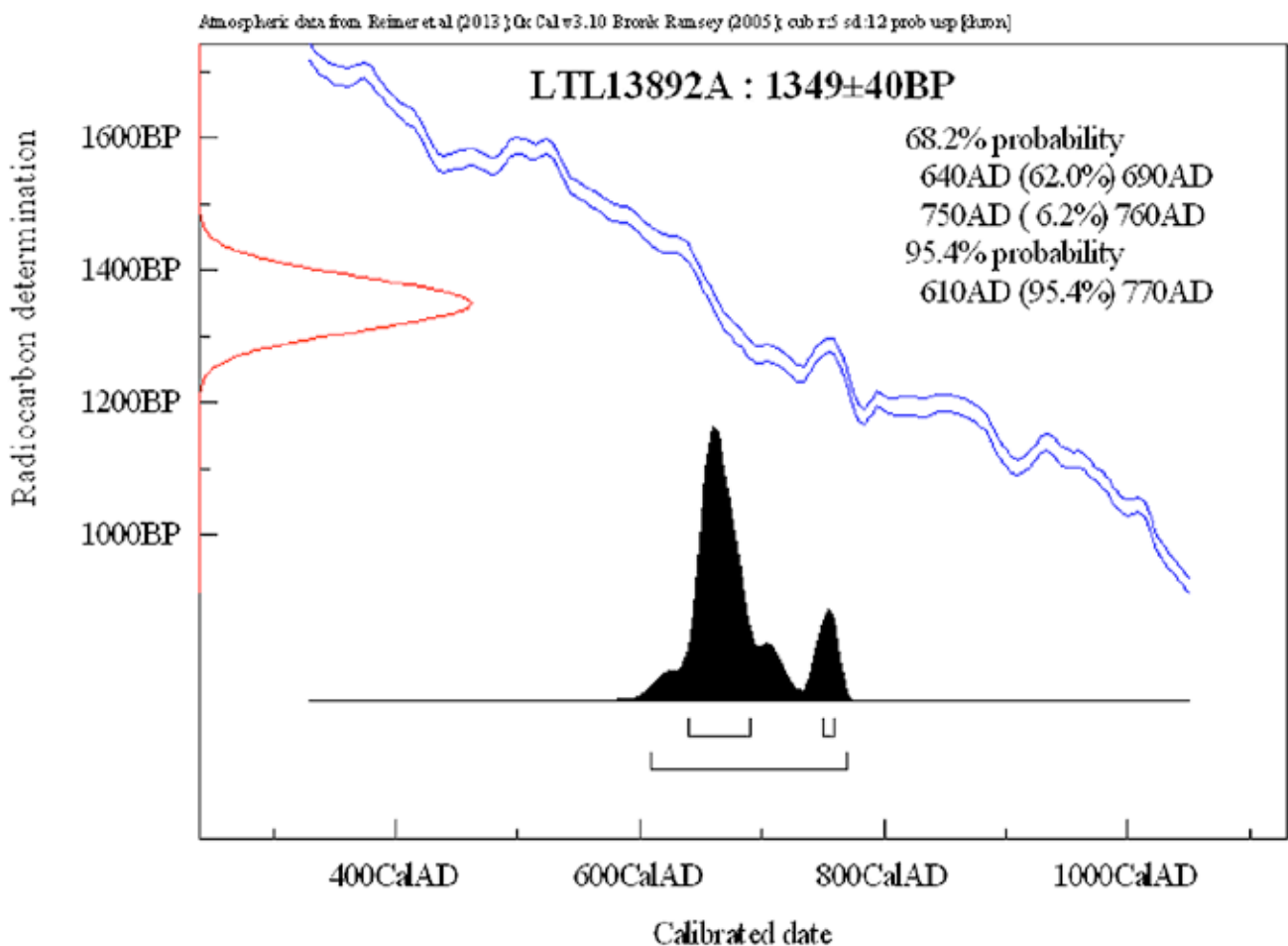

Illustration 3. Dateringsdiagram för kolprovet från anläggning 2.

Illustration 4. Utsikt över den norra delen av undersökningsområdet och fornlämningen Tanum 1567. Fornlämningen är registrerad som boplats och är belägen på brukad åkermark mellan berg. I det öppna schaktet (schakt 4) hittades slagen flinta och anläggning 2 vilken daterades till yngre järnålder. Den planerade vägen kommer löpa i kanten av åkermarken men viker av hitom stenmuren. I skogsmarken intill stenmuren var det mycket stenigt och inga schakt grävdes därför där. Foto taget mot norr.

Tolkning

Den tidigare beskrivningen av fornlämningen som finns i FMIS var osäker avseende utbredning och karaktär.

Resultatet av undersökningen visar att det på åkermarken finns boplatslämningar från yngre stenålder och yngre järnålder i och med att fynd och anläggningar från de perioderna påträffades. Det flammiga lagret som framkom i några av schakten kan röra sig om ett hårt utplöjt kulturlager. Endast schakt 4 uppvisade en större mängd fyndmaterial. Schaktet låg intill hälleberg i öster och ytan avgränsades åt nordöst av mycket stenig mark och i övriga väderstreck av åkermarken. I åkermarken hittades endast en ringa mängd fynd och en anläggning i schakt 3. Att mängden anläggningar och fynd var relativt litet kan visa att det endast var fornlämningens yttre kant som berördes.

Den påträffade flintan är av tydlig neolitisk karaktär medan kolet från anläggning 2 daterats till yngre järnålder. I anläggning 2 påträffades slagen flinta och det bedömdes vara en relativt säker kontext för datering men fynden och resultatet av

C14-dateringen överensstämmer inte med varandra. De fragment av slipade yxor som påträffades är tydliga exempel på återanvändning av tidigare verktyg. Det finns dock ingenting i flintmaterialet som tyder på att det slagits under järnåldern.

Fornlämningen bör betraktas som relativt väl avgränsad åt sydväst. Mot nordväst och söder avgränsas bopplatsen av berg medan avgränsningen mot norr och nordost är oklar.

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap i Kulturmiljölagen (KML) och genom miljöbalkens generella hänsynsregler, där stor vikt läggs vid hänsyn till kulturlämningar och kulturmiljöer. Ansökan om ingrepp i fornlämningar lämnas till länsstyrelsen.

Källor

Litteratur

Andersson, Stina; Rex Svensson,
Karin & Wigforss, Johan

1978

"Sorteringsschema för flinta." I: Fyndrapporter 1978.
Rapporter över Göteborgs Arkeologiska Musei
undersökningar

Digitala källor

Riksantikvarieämbetet – Fornsök

2014

Beskrivning av Tanum 1567, www.fmis.raa.se
Besökt 2014-01-21

Bilagor

1. Schakt och anläggningar
2. Fynd

Bilaga 1. Schakt och anläggningar

Schakt nr	Längd (m)	Bredd (m)	Min dj (m)	Max dj (m)	Markslag	Jordart	Lagerbeskrivning	Anläggning	Fynd	Prov
1	4	1,5	0,2	0,3	Åker	Grus	0-0,15 matjord; 0,15- brun sandig stenig grus.	-	-	-
2	4	1,5	0,4	0,5	Åker	Grus	0-0,20 matjord; 0,20-0,40 brun grusig silt; 0,40- brun siltig grus.	-	-	-
3	4	3	0,5	0,6	Åker	Silt	0-0,20 matjord; 0,20-0,40 brun flammig grusig silt; 0,40- brun siltig grus.	-	Ja	-
4	4	3	0,15	0,6	Skog	Silt	0-0,15 föna/matjord; 0,15-0,40 brun grusig silt; 0,40 grå grusig silt	Ja	Ja	Ja
5	4	1,5	0,35	0,4	Åker	Grus	0-0,20 matjord; 0,20- brun flammig sandig grus.	-	Ja	-
6	4	1,5	0,3	0,4	Åker	Grus	0-0,20 matjord; 0,20- brunsvart flammig sandig grus.	-	Ja	-
7	4	1,5	0,3	0,4	Åker	Sandig silt	0-0,20 matjord; 0,20- brun flammig silt.	-	Ja	-

Anläggning nr	Hemvist	Typ	Form	Längd (m)	Bredd (m)	Djup under markytan (m)	Beskrivning
1	s3	Stolphål	Rund	0,25	0,25	0,15	Otydlig anläggning, eventuellt stolphål. Schaktet vattenfylldes fort och det var svårt att undersöka anläggningen. Anläggningen snittades med spade men vattenfylldes direkt.
2	s4	boplatslämning övrig	Rund	0,30	0,20	0,10	Otydlig, rund anläggning. Eftersom schaktet vattenfylldes var det svårt att undersöka. Anläggningen snittades och fyllningen bestod av mörkbrun humös silt med kol och flinta. Kolprov togs.

Bilaga 2. Fynd

Fyndlista. Tanum sn RAÄ 1567, Bohuslän. Rio projekt nr 1341 FU Kämpersvik.										
Fynd nr	Typ	Undertyp	Antal	Material	Enhet	Lager	Kommentar	Svallad	Bränd	Vitpatinerad
1	Avslag		1	Flinta	S3	L1	Lätt svallad.	1		1
2	Slipad yxa	Avslag	1	Flinta	S4	L2	Avlag från yxkanten med delvis slipad bredsida.			
3	Avslag med retusch		1	Flinta	S4	L2	Kort retusch på tjockt avslag med cortex.			
4	Avslag		9	Flinta	S4	L2	Ett troligt yxkantavslag.	2		2
5	Övrig flinta		15	Flinta	S4	L2		5	2	4
6	Avslag		5	Flinta	S5	L1		1		1
7	Splitter		1	Flinta	S5	L1				
8	Avslag		2	Flinta	S6	L1	Ett med nötning.			
9	Slipad yxa	Fragment	1	Flinta	S7	L1	Sönderslagen nackände använd som kärna. Enstaka slipspår.			
Summa			36							

Tanum 1567, Tanum kommun, Västra Götaland

Detta är en omarbetad version av Kulturlandskapet Rapporter 2014:1. I den första, nu indragna, versionen har fel dateringar av anläggning 2 redovisats. Detta upptäcktes efter utgivning. Felet har utretts i samråd med CEDAD och i föreliggande text finns den korrekta dateringen.

Den 11 december 2013 genomförde Kulturlandskapet en förundersökning i form av schaktningsövervakning inför anläggandet av en väg som berör fornlämningen Tanum 1567. Vid undersökningen grävdes sju schakt med grävmaskin. Sammanlagd schaktlängd var 29 meter och totalt undersöktes 50 m². Två anläggningar samt slagen flinta framkom. Flintan har neolitisk karaktär och en anläggning har daterats till yngre järnålder.

